

Rättigheter för brottsoffer per land

Finland

Vilken information kan jag få från myndigheten när brottet har inträffat (t.ex. från polisen, åklagarmyndigheten) men innan jag anmäler brottet?

Broschyren *Information om brottsoffers rättigheter* från Finlands justitieministerium innehåller information om frågor som ett brottsoffer har rätt att få information om av myndigheterna. I broschyren redogörs kortfattat bl.a. för hur man anmäler ett brott, stöd till brottsoffer, juridisk hjälp, möjligheten att få skydd, hur man söker ersättning, rätten till tolkning och översättning av handlingar samt medling i brottmål. Broschyren kan skrivas ut och är avsedd att delas ut till brottsoffer. Den kan också användas som stöd speciellt i polisens och andra förundersökningsmyndigheters informationsverksamhet. Även rättsliga myndigheter och instanser som tillhandahåller stöd till brottsoffer eller annars har kontakt med dem kan utnyttja broschyren i sin verksamhet.

Uppgifterna kan variera beroende på brottsoffrets behov, de personliga omständigheterna och brottets art.

Jag bor inte i det EU-land där brottet ägde rum (EU-medborgare och icke EU-medborgare). Hur skyddas mina rättigheter?

Du kan få stöd och råd även om brottet har begåtts i ett annat land. Om du har blivit utsatt för ett brott i ett annat EU-land får förundersökningsmyndigheten i vissa fall överföra din polisanmälan eller en redan inledd förundersökning till myndigheterna i det andra EU-landet. Detta är exempelvis möjligt om brottet är grovt eller om du inte kunde göra polisanmälan i det land där brottet begicks. När det gäller grova brott kan en överföring till länder utanför EU också övervägas.

Om du har blivit utsatt för människohandel har du rätt till stöd från hjälpsystemet för offer för människohandel, även om brottet begicks i ett annat land.

Åklagaren beslutar om huruvida en förundersökning ska inledas av misstänkt människohandel i Finland.

Vilken information ska jag få om jag anmäler ett brott?

Polisen och andra förundersökningsmyndigheter lämnar information om stöd till brottsoffer, hur man anmäler ett brott, juridisk hjälp, möjligheten att få skydd, hur man söker ersättning, rätten till tolkning och översättning, medling i brottmål, rätten att få information om domstolsbehandlingen, rätten att få uppgift om frivgivning av en fänge eller en häktad, hur man anför klagan över myndigheternas handlande, förfarandet när någon råkar ut för brott i ett annat land än den stat där denne är bosatt i samt kontaktuppgifter för frågor om ärendet. Dessa rättigheter beskrivs i **broschyren *Information om brottsoffers rättigheter***. Ovanstående information kanske inte lämnas när du polisanmäler brottet, särskilt inte om du anmäler brottet på nätet. Polisen upplyser dig om dessa rättigheter när du förhör. Förundersökningsmyndigheten underrättar dig alltid om din polisanmälan inte leder till någon förundersökning eller om förundersökningen läggs ned eller avslutas.

Har jag rätt till kostnadsfri tolkning eller översättning (när jag kontaktar polis eller annan myndighet eller under utredningen och rättegången)?

Du har rätt att använda finska eller svenska under förundersökningen och rättegången. Om du är same har du rätt att använda samiska inom samernas hembygdsområde. Myndigheterna ska vid behov ordna tolkning. Om du inte talar något av Finlands officiella språk har du rätt att använda ett språk som du behärskar i alla situationer som hänför sig till brottsutredningen. Vid behov ska myndigheterna ordna tolkning till ett språk som du behärskar. Myndigheterna ska också ordna tolkning under utredningen och rättegången om du använder teckenspråk eller om du behöver tolkning på grund av hörsel- eller talskada. En tolk har tystnadsplikt. Tolkens arvode betalas av staten.

Du kan be om översättning av vissa centrala handlingar. Översättningen kan ges muntligt om inte tryggheten av rättsskyddet kräver skriftlig översättning. I vissa fall kan man översätta en del eller ett sammandrag av en handling för dig.

Under förundersökningen har du rätt att få en översättning av den skriftliga bekräftelsen på polisanmälan, av beslutet att lägga ned förundersökningen och vid behov av andra handlingar som är väsentliga för ärendet. Av åklagaren kan du få en översättning av beslutet att inte väcka åtal.

I domstolen har du rätt att få en översättning av domen, av underrättelsen om tidpunkten och platsen för sammanträdet samt vid behov av andra handlingar som är väsentliga för ärendet.

Hur ska myndigheten se till att jag har förstått (om jag är ett barn eller har en funktionsnedsättning)?

Myndigheterna ska också ordna tolkning under förundersökningen och rättegången om du använder teckenspråk eller om du behöver tolkning på grund av hörsel- eller talskada.

Broschyren *Information om brottsoffers rättigheter* finns också på lättläst svenska. Broschyren *Om du blir utsatt för ett brott* finns både på lättläst svenska och på teckenspråk.

Utredare av brott mot barn har fått särskild utbildning, bl.a. om hur man bemöter och förhör ett barn i straffrättsliga förfaranden. I vissa fall kan barnet också förhöras av en psykolog som är specialiserad på att förhöra barn.

Stöd till brottsoffer

Vem ger stöd till brottsoffer?

Du kan behöva läkarhjälp eller andra social- och hälsovårdstjänster, såsom socialjour, sjukhusvård samt fysisk och psykisk rehabilitering. Du kan utnyttja dessa tjänster på samma villkor som andra klienter.

Många organisationer erbjuder stöd, råd och vägledning för brottsoffer. Brottsofferjouren bistår i samband med alla slags brott och det straffrättsliga förfarandet, och ger råd om hur offret kan utnyttja sina rättigheter. Offer för våld i nära relationer kan få skydd och stöd på skyddshemmen. På vissa orter erbjuds särskilt stöd till offer för sexuellt våld och kvinnor med invandrarbakgrund. Det finns ett separat hjälpsystem för offer för människohandel. Du kan få del av dessa tjänster på vissa villkor.

Du kan kontakta stödtjänsterna även om du inte anmäler brottet. Om du ger ditt tillstånd, kan polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet förmedla dina kontaktuppgifter till stödtjänsten, som sedan kontaktar dig.

Hänvisar polisen mig automatiskt till brottsofferstödet?

Om du behöver särskilt skydd eller om det krävs på grund av brottets art eller dina personliga omständigheter kommer polisen, med ditt tillstånd, förmedla dina kontaktuppgifter till en stödorganisation. Polisen bör lämna information om det stöd som finns tillgängligt för offer för människohandel och kan, med ditt tillstånd, föreslå att du får del av hjälpsystemet för offer för människohandel.

Hur skyddas min personliga integritet?

För att skydda din integritet får domstolen under vissa omständigheter behandla ärendet utan åhörare samt förordna att rättegångshandlingarna och domen i behövliga delar ska sekretessbeläggas. Du kan begära detta av domstolen. I vissa fall kan domstolen också förordna att din identitet sekretessbeläggs. Detta gäller bland annat sexualbrott.

Måste jag anmäla ett brott innan jag kan kontakta brottsofferstödet?

Nej, det måste du inte.

Personligt skydd om jag är i fara

Vilka typer av skydd finns?

I vissa fall kan du under rättegången höras bakom insynsskydd, via videoförbindelse eller utan att den tilltalade eller några åhörare närvarar. Förhöret med dig kan i vissa fall, exempelvis om du är under 18 år, tas upp på video och inspelningen användas som bevis vid rättegången.

För att skydda din integritet får domstolen under vissa omständigheter behandla ärendet utan åhörare samt förordna att rättegångshandlingarna och domen i behövliga delar ska sekretessbeläggas. Du kan begära detta av domstolen. I vissa fall kan domstolen också förordna att din identitet sekretessbeläggs. Detta gäller bland annat sexualbrott.

Domstolen överväger arrangemangen och skyddsåtgärderna som behövs vid rättegången från fall till fall med beaktande av att de rättigheter som hör till försvaret inte får begränsas. Därför kan domstolens avgörande avvika från en tidigare bedömning.

I allvarliga hotsituationer kan offret ansöka om hemlighållande av kontaktuppgifter, spårmarkering, besöksförbud eller till och med om ändring av namnet eller personbeteckningen. I de allvarligaste fallen kan du få del av ett vittnesskyddsprogram. För att få mer information om detta kan du kontakta myndigheterna eller stödtjänsterna. Om du är skyddad av besöksförbud, flyttar till ett annat EU-land och upplever dig ha behov av skydd även där, kan du begära en europeisk skyddsorder av den domstol som förordnade besöksförbudet.

Om du är eller riskerar att bli utsatt för våld i nära relationer kan myndigheterna tillsammans utarbeta en skyddsplan för dig som ett led i ett multiprofessionellt riskbedömningsmöte (MARAK).

Om du är offer för människohandel har du rätt till skyddat boende, som kan omfatta särskilda säkerhetsarrangemang på olika nivåer. I allvarigare situationer kan din säkerhet säkerställas i en särskild enhet för skyddat boende samt genom teknisk utrustning eller säkerhetstjänster. I de allvarligaste situationerna kan du få del av ett vittnesskyddsprogram. Hjälpssystemet för offer för människohandel drivs av myndigheterna och används vid behov för att hjälpa polisen att skydda dig.

Vem kan ge mig skydd?

Polisen bedömer ditt skyddsbehov och vilka åtgärder som krävs om du är hotad. Vilken myndighet som beslutar om skyddet beror på åtgärderna i fråga (se ovan). För att få mer information om skyddsåtgärder kan du kontakta myndigheterna eller brottsofferstödet.

Kommer någon att bedöma om jag riskerar att skadas igen av gärningsmannen?

Myndigheterna bedömer dina specifika skyddsbehov under förundersökningen och rättegången samt avgör vilka skyddsåtgärder som krävs. Syftet med skyddsåtgärderna är att skydda dig mot ytterligare lidande, skrämsel eller hämndåtgärder under förundersökningen och rättegången. Bedömningen görs tillsammans med dig, med beaktande av dina personliga egenskaper och omständigheter samt brottets art.

Kommer någon att bedöma om jag riskerar att skadas genom det straffrättsliga systemet (under utredningen och rättegången)?

Myndigheterna bedömer dina specifika skyddsbehov under förundersökningen och rättegången samt avgör vilka skyddsåtgärder som krävs. Syftet med skyddsåtgärderna är att skydda dig mot ytterligare lidande, skrämsel eller hämndåtgärder under förundersökningen och rättegången. Bedömningen görs tillsammans med dig, med beaktande av dina personliga egenskaper och omständigheter samt brottets art.

Vilket skydd finns för mycket utsatta brottsoffer?

I allvarliga hotsituationer kan offret ansöka om hemlighållande av kontaktuppgifter, spårmarkering, besöksförbud eller till och med om ändring av namnet eller personbeteckningen. I de allvarligaste fallen kan du få del av ett vittnesskyddsprogram. För att få mer information om detta kan du kontakta myndigheterna eller stödtjänsterna.

Finns det särskilda rättigheter för minderåriga?

Om du är minderårig (under 18 år) är du ett utsatt brottsoffer och kan därför behöva särskilda skyddsåtgärder. Du kan exempelvis skyddas genom att förhöret med dig tas upp på video under utredningen och inspelningen används som bevis vid rättegången.

Om du är minderårig kan du ha rätt till rätts hjälp av staten. Om din vårdnadshavare misstänks för att ha begått ett brott mot dig ska en ersättare för denna vårdnadshavare utses för dig för det straffrättsliga förfarandet.

Om du är ett minderårigt offer för människohandel har du rätt till stöd från hjälpssystemet för offer för människohandel. Om du har utsatts för människohandel som barn utan uppehållstillstånd ska ett ombud alltid utses för dig, om du vistas i Finland utan vårdnadshavare eller annat ombud. Om du har utsatts för människohandel som barn, och du är finländsk medborgare eller har uppehållstillstånd, kan en ersättare för en vårdnadshavare utses för dig. Om förundersökningen inleds i Finland kan du som minderårig ha rätt till ett juridiskt biträde vars arvode betalas av staten.

En av mina familjemedlemmar har avlidit på grund av brottet – vilka rättigheter har jag?

Om ett brott leder till att offret avlider blir offrets familjemedlemmar enligt lagens definition målsägande, dvs. offer. De har då samma rättigheter som andra brottsoffer.

En av mina familjemedlemmar har utsatts för ett brott – vilka rättigheter har jag?

Offrets familjemedlemmar kan också få stöd till brottsoffer.

Ett minderårigt barn till en person som har utsatts för människohandel i Finland kan också få stöd från hjälpssystemet för offer för människohandel.

Kan jag få tillgång till medlingstjänster? På vilka villkor? Är jag säker under medling?

Vid brott kan medling ordnas om både offret och den misstänkta går med på det. Därtill förutsätts det att den misstänkta bekräftar händelseförloppet i huvudsak och att medling ligger i brottsoffrets intresse. Medlingen är gratis, konfidentiell och alltid frivillig. Den kan också avbrytas i vilket skede som helst. Utbildade, frivilliga medlare hjälper parterna i brottmålet att diskutera det inträffade och enas om gottgörande av de skador brottet orsakade samt om ersättning av skadorna till offret. Denna service ges på medlingsbyråerna över hela landet.

Parterna i medlingen har normalt rätt till biträde eller en stödperson vid medlingsmötena. Under vägledning av yrkeskunniga bedömer och säkerställer medlarna en säker kontakt mellan parterna och får vid behov skjuta upp medlingen. Medlingen ska skjutas upp om endera parten drar tillbaka sitt samtycke eller det finns skäl att tro att samtycket inte gavs frivilligt.

Var hittar jag lagstiftning om mina rättigheter?

Viktiga lagar om brottsoffers rättigheter i straffrättsliga förfaranden är förundersökningslagen 805/2011) och lagen om rättegång i brottmål 689/1997). Rätten till hjälp till offer för människohandel regleras av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel 746/2011). Dessa och andra lagar återfinns online på <https://www.finlex.fi/sv/>.

Senaste uppdatering: 05/02/2021

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.